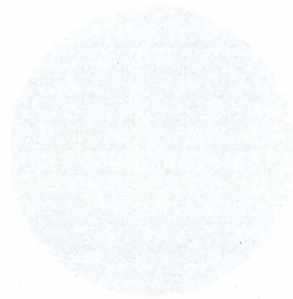

12 NOV. 2014

2014/365

Bibliotheek van OE

118691

ZINGEM - DEN BOS

**ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK:
PROEFSLEUVENONDERZOEK RWZI OUWEGEM**

I.O.V. AQUAFIN

COLOFON

Opdracht:

Archeologisch vooronderzoek
Zingem, Den Bos

Opdrachtgever:

Aquafin NV
Dijkstraat 8
2630 Aartselaar

Opdrachthouder:

Odin
Oude Brugsepoort 17
9800 Deinze

Datum:

24 oktober 2014

status / revisie:

Definitief rapport

Projectmedewerkers:

Caroline Ryssaert (Projectleider)
Yves Perdaen
Joep Orbons

ISBN NR: D/2014/13.406/6

© Odin 2014

Zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van ODIN mag geen enkel onderdeel of uittreksel uit deze tekst worden weergegeven of in een elektronische databank worden gevoegd, noch gefotokopieerd of op een andere manier vermenigvuldigd.

INHOUD

TECHNISCHE FICHE	3
ALGEMENE INLEIDING	6
ONDERZOEK	7
1 SITUERING VAN HET PROJECTGEBIED	8
2 GEOLOGIE EN BODEM	10
3 ARCHEOLOGISCHE EN HISTORISCHE CONTEXT	14
4 PROEFSLEUVENONDERZOEK	17
4.1 METHODIEK EN VERLOOP VAN HET ONDERZOEK	17
4.2 RESULTATEN	19
4.3 WAARDERING	23
4.4 ADVIES	24
BESLUIT	25
BIBLIOGRAFIE	28
BIJLAGEN	29
1 OVERZICHTSKAART SLEUVEN	30
2 SPORENLIJST	32

FIGUREN

Figuur 1 Situering van het projectgebied op de topografische kaart (1:10.000 © AGIV). Het studiegebied is aangeduid in blauw.	8
Figuur 2 Situering van het projectgebied op een luchtfoto (© AGIV - 2011). Het studiegebied is aangeduid in rood.	8
Figuur 3 Situering van het gebied op de kadastrale kaart.....	9
Figuur 4 Quartairgeologische kaart (© GDI-Vlaanderen). Het studiegebied is aangeduid in rood.....	10
Figuur 5 Bodemkaart (© GDI-Vlaanderen).....	11
Figuur 6 Digitaal hoogtemodel van het ruimere gebied	12
Figuur 7 Digitaal hoogtemodel van het onderzoeksterrein	13
Figuur 8 Vindplaatsen in de omgeving, opgenomen in de cai.....	15
Figuur 9 Uitsnede uit de Ferrariskaart (© gis-vlaanderen) waarop het projectgebied staat aangeduid.	16
Figuur 10 Lokalisering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (© gis-vlaanderen)	16
Figuur 11 Aanleg van een sleuf.....	17
Figuur 12 Bodemprofiel P5 in put 4	19
Figuur 13 profiel 4 ter hoogte van put 3.....	20
Figuur 14 Bodemprofiel P3 in put 2	20

Figuur 15 Beeld op de brede noordzuid gerichte perceelsgracht. Centraal bevindt zich een recent vullingspakket.	21
Figuur 16 Zicht op het kijkvenster (put 5)	22
Figuur 17 gracht s6 in doorsnede	22
Figuur 18 de gracht s7 in put 2.....	22
Figuur 20 coupe op spoor s4	23
Figuur 21 coupe op spoor s14.....	23
Figuur 22 Coupe op spoor s15	23
Figuur 19 spoor s9	23

TECHNISCHE FICHE

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	
Opdrachtgever	Aquafin NV Dijkstraat 8 2630 Aartselaar
Uitvoerder	Odin, Archeologisch onderzoeks- en adviesbureau Oude Brugsepoort 17 9800 Deinze
Projectmedewerkers	Caroline Ryssaert, Projectleider - archeoloog Yves Perdaen, Assistent-archeoloog Joep Orbons, GIS (ArcheoPro)
Wetenschappelijke Begeleiding	-
Bewaarplaats data en documentatie	Odin, Archeologisch onderzoeks- en adviesbureau Oude Brugsepoort 17 9800 Deinze
Bewaarplaats vondsten en stalen	Depot Agentschap Onroerend Erfgoed Doornveld Industrie Zone 3 gebouw 190 1731 Zellik
Projectcode	2014-314
Vindplaatsnaam	Zingem, Den Bos
Adres	Den Bos zn
Coördinaten	
Kadastrale gegevens	Afdeling: 3 Sectie: D Percelen: 1A, 3B (allen partim)
Start- en einddatum	1 oktober 2014
ONDERZOEKSOPDRACHT	
Bijzondere voorwaarden	Bijzondere voorwaarden bij de archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Zingem, Den Bos
Archeologische verwachtingen	Het gebied bevindt zich op een zandige opduiking langs de Stampkotbeek. Op basis van luchtfoto's werd een cirkelvormige verkleuring op deze locatie in de CAI aangeduid en geïnterpreteerd als mogelijke resten van een grafheuvel uit de Bronstijd.
Wetenschappelijke vraagstelling	- Welke zijn de waargenomen

	<p>horizonten, beschrijving + duiding?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zijn er tekenen van erosie? - Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving. - Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen? - Hoe is de bewaringstoestand van de sporen? - Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren? - Behoren de sporen tot één of meerdere periodes? - Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie? - Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettingen, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting? - Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? - Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats? - Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen? - Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven: <ol style="list-style-type: none"> 1. Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek? 2. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek? - Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant? - Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
Aanleiding onderzoek	Op het terrein zal een waterzuiveringsstation

	worden aangelegd.
Randvoorwaarden	De randvoorwaarden zijn conform de Bijzondere voorwaarden nageleefd.
RAADPLEGING SPECIALISTEN	
-	-

ALGEMENE INLEIDING

Op het terrein te Ouwegem (Zingem), gelegen tussen Den Bos en de N60, wordt door Aquafin de aanleg van een waterzuiveringsstation gepland. Het projectgebied heeft een oppervlakte van 0,75ha en bevindt zich op een onbebouwde zone omsloten door Den Bos, de Stampkotbeek, de N60 en een akker.

Op basis van luchtfotografische prospectie werd een cirkelvormige structuur herkend die gedeeltelijk binnen het projectgebied valt. Deze structuur werd geïnterpreteerd als mogelijke restant van een grafheuvel. Het projectgebied bevindt zich bovendien aan de rand van een beekvallei. Omwille van de mogelijke aanwezigheid van een archeologische vindplaats en deze landschappelijke ligging, was de archeologische verwachting hoog.

Dit vooronderzoek bestaat enerzijds uit een bureauonderzoek waarbij landschappelijke, archeologische en historische data worden verzameld die relevant kunnen zijn voor het interpreteren en waarden van archeologische relicten. Anderzijds is er het luik veldwerk dat een proefsleuvenonderzoek omvat. Aansluitend wordt een waardering en advies met betrekking tot vrijgave geformuleerd.

Het onderzoek is uitgevoerd onder leiding van Caroline Ryssaert (ODIN), bijgestaan door Yves Perdaen.

Vanuit het agentschap Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen volgt Nancy Lemay dit project op.

Contactpersoon bij de opdrachtgever is Rik Decraene (Aquafin). De graafwerkzaamheden zijn uitgevoerd door de firma Lievens.

ONDERZOEK

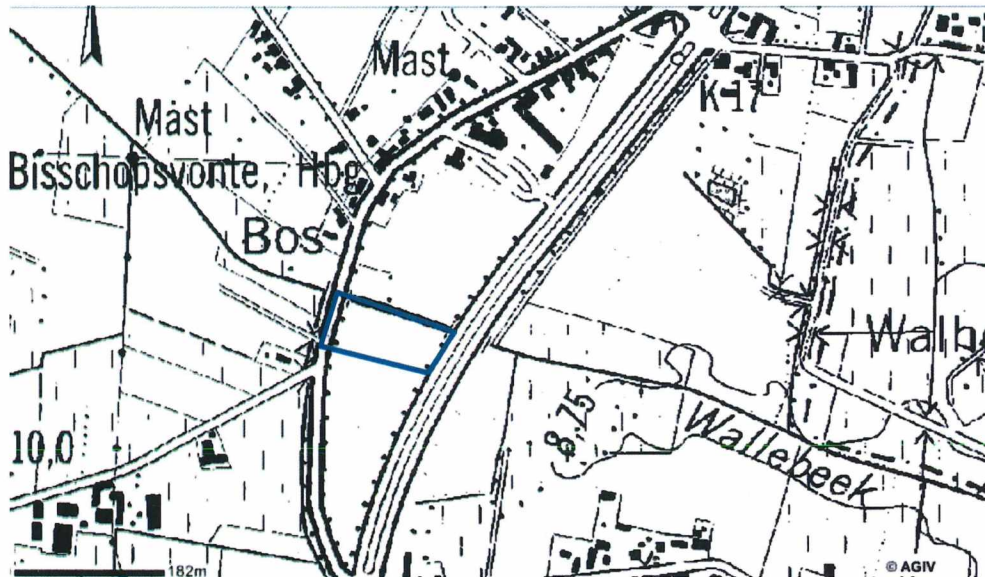
1 SITUERING VAN HET PROJECTGEBIED

Het projectgebied bevindt zich op een onbebouwde zone omsloten door Den Bos, de Stampkotbeek ofwel Wallebeek, de N60 en een akker (figuur 1). Bij de aanvang van het onderzoek was het terrein ingezaaid met gras. De totale oppervlakte van het terrein bedraagt 0.75ha.

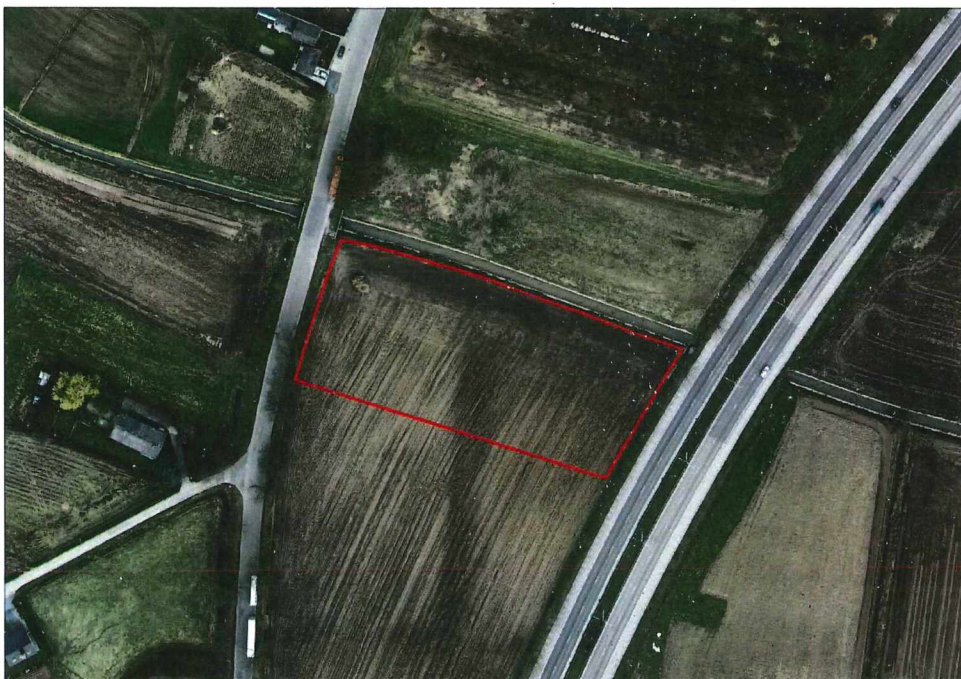
Kadastraal is het projectgebied gekend als:

Afdeling: 3 Sectie: D

Percelen: 1A en 3B (allen partim)

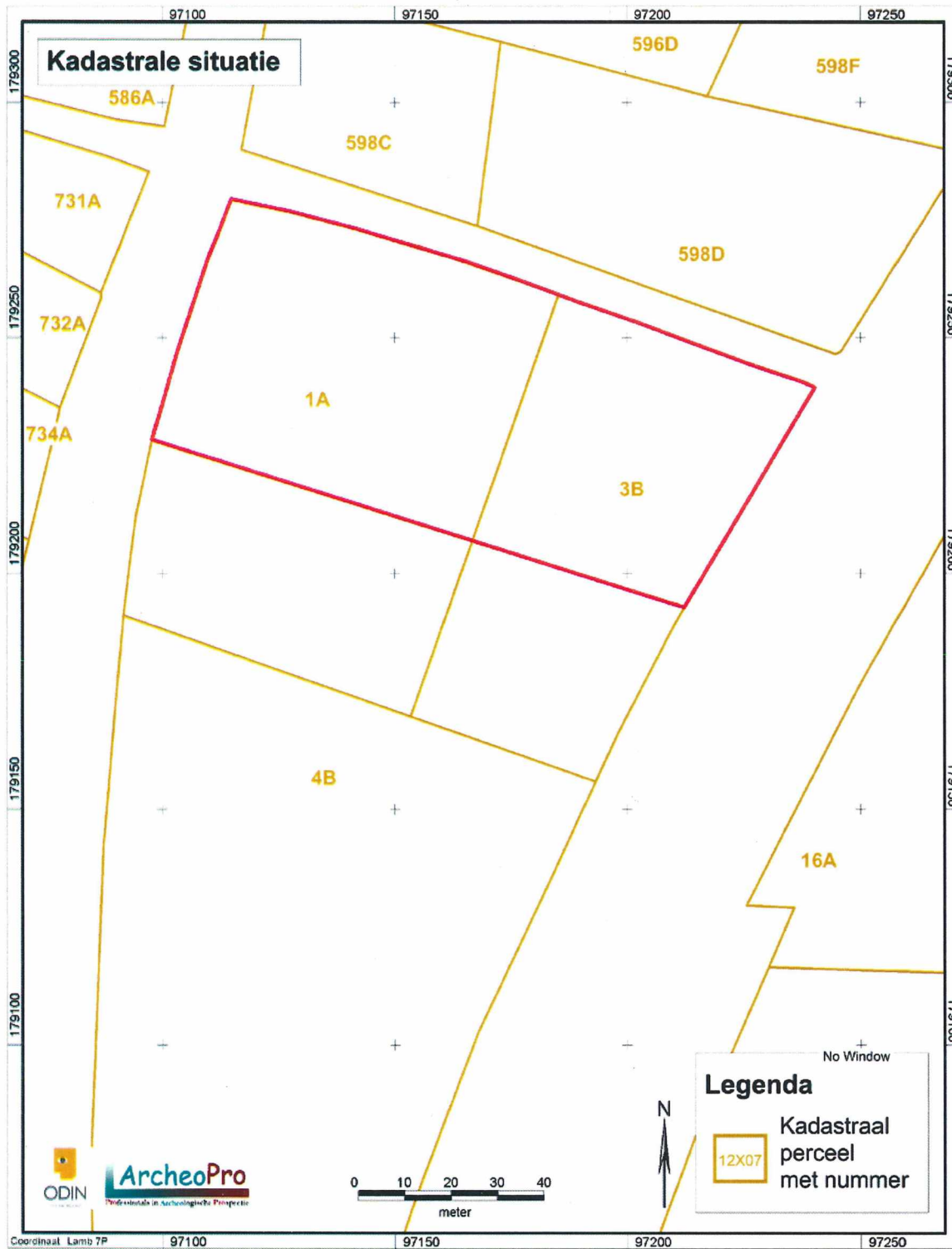

Figuur 1 Situering van het projectgebied op de topografische kaart (1:10.000 © AGIV). Het studiegebied is aangeduid in blauw.

Figuur 2 Situering van het projectgebied op een luchtfoto (© AGIV - 2011). Het studiegebied is aangeduid in rood.

Figuur 3 Situering van het gebied op de kadastrale kaart

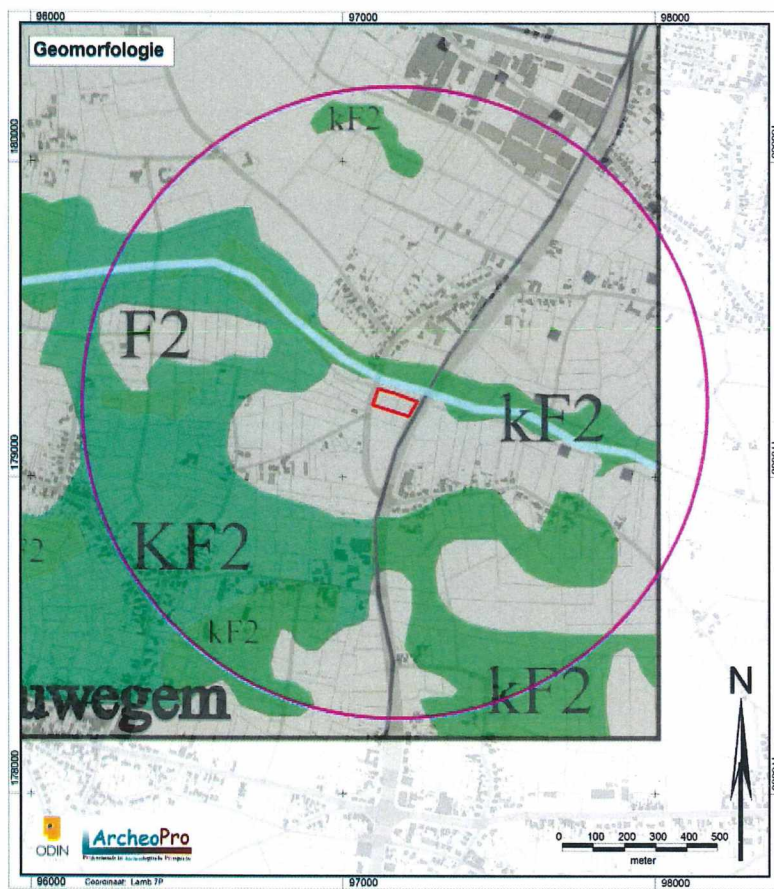

2 GEOLOGIE EN BODEM

Zingem ligt op de overgang van de Zandstreek naar de Zandleemstreek. Het plangebied wordt momenteel als akker gebruikt.

De bodem aan de noordelijke rand van het onderzoeksgebied bestaat in hoofdzaak uit fluviatiele kleibodems zonder profielontwikkeling (Eep). Naar het zuiden toe loopt het terrein naar omhoog in enerzijds droog lemig zand met sterk gevlekte, al dan niet met textuur B horizont (Scb - perceel 1a, ofwel de westelijke zijde van het terrein) en anderzijds matig lemig zand zonder profielontwikkeling in het westelijk gedeelte (Sdp). De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door matig droge lemige zandbodem (Scc / Sch / Ldp).

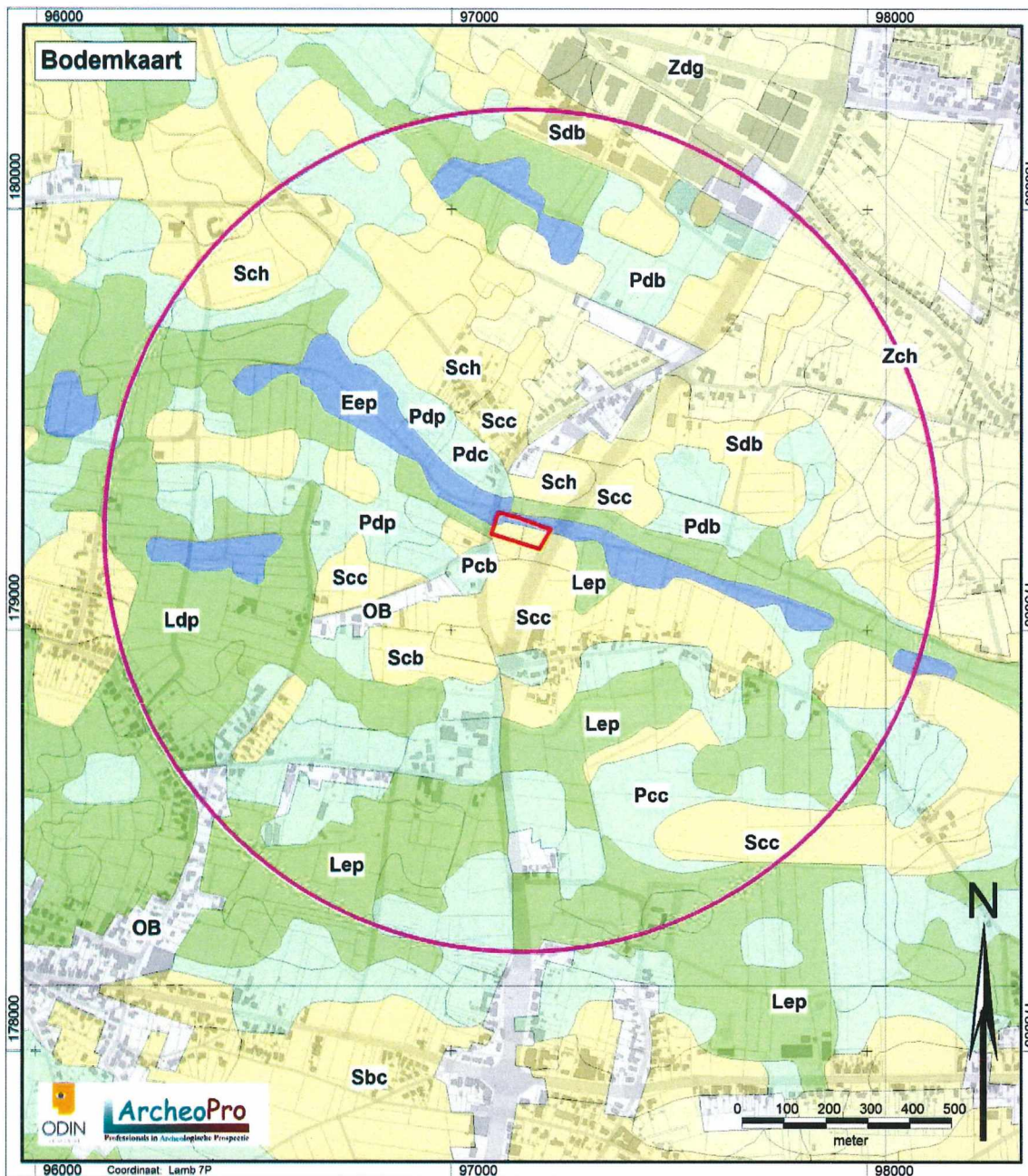
De geologische opbouw bestaat uit een dik pakket quartaire afzettingen (ca. 20m) met daaronder afzettingen van de Formatie van Kortrijk (Lid van Moen).

Legende

Figuur 4 Quartaire geologische kaart (© GDI-Vlaanderen). Het studiegebied is aangeduid in rood.

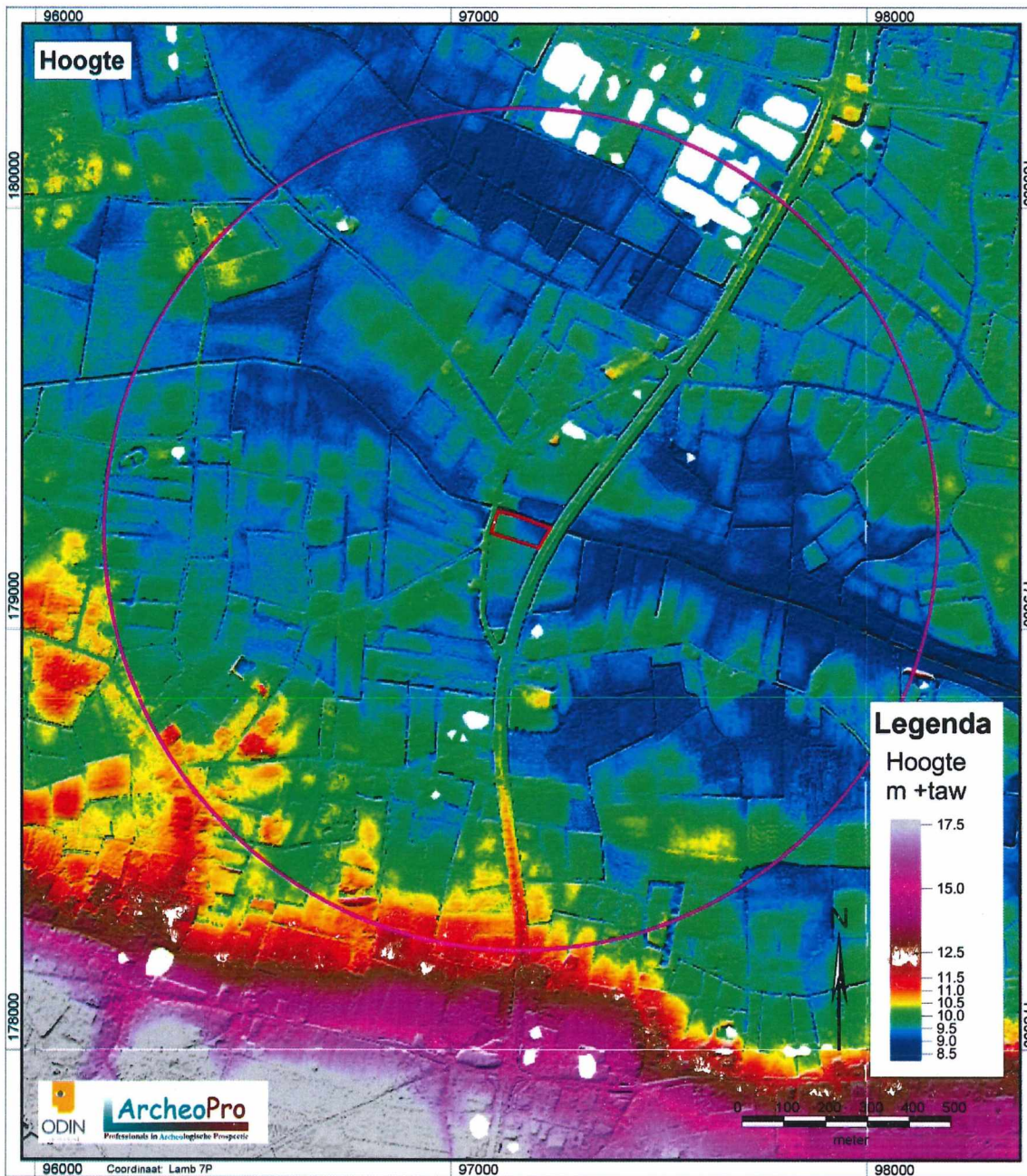

Figuur 5 Bodemkaart (© GDI-Vlaanderen).

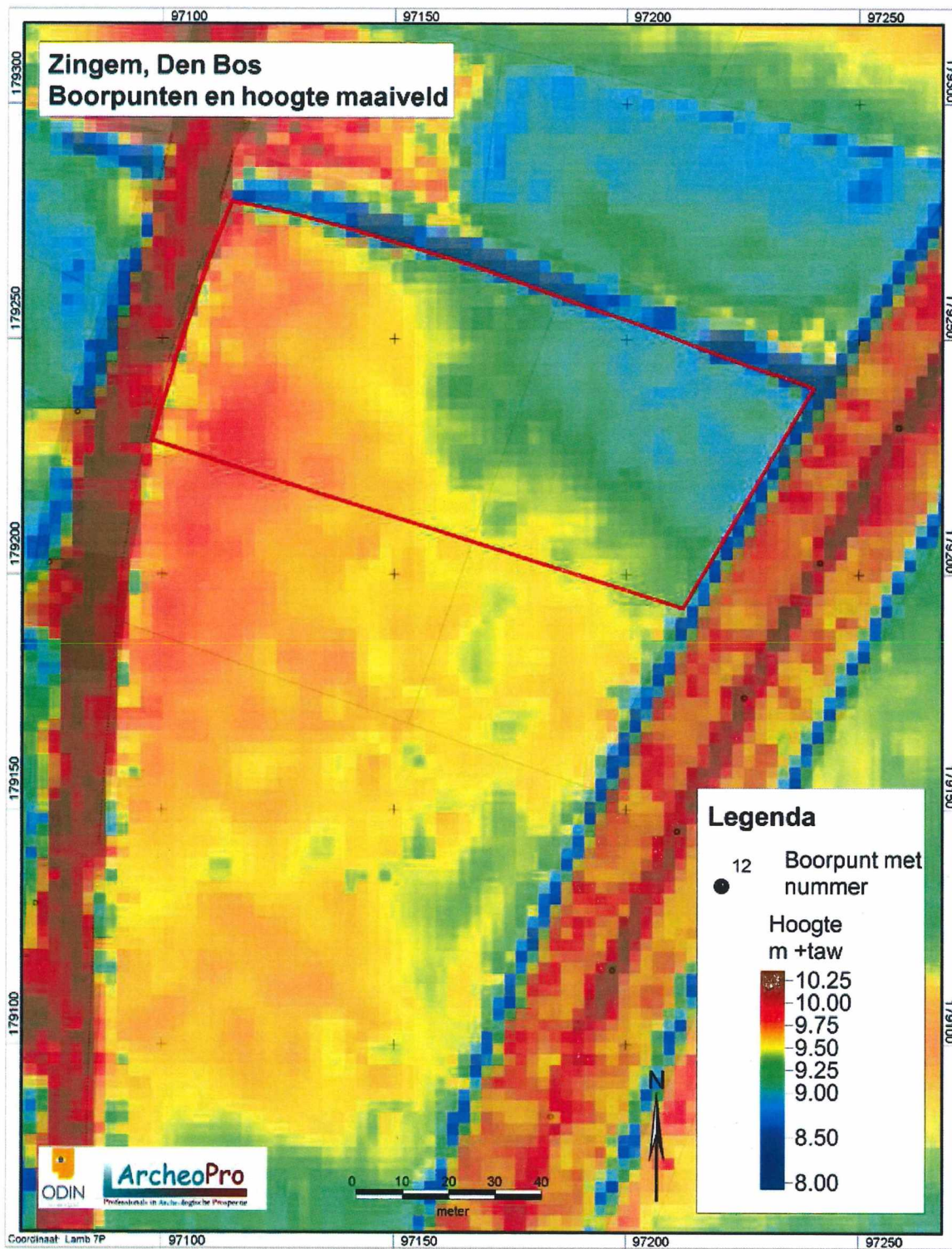
Het digitaal hoogtemodel geeft een goed zicht op de topografie van het gebied. Daarop is duidelijk de beekvallei van de Wallebeek te zien. De Wallebeek is een zijloop van de (Boven-)Schelde. Het stroomgebied van de Wallebeek strekt zich uit over de gemeenten Zingem, Gavere (deelgemeente Asper), Kruishoutem, Oudenaarde (deelgemeente Mullem) en Wortegem-Petegem (deelgemeente Ooike). Alle water dat op dit stroomgebied valt, watert via kleinere en grotere beken en waterlopen af naar de Wallebeek. Wanneer we het detailbeeld (Figuur 9) van het terrein bekijken, zien we een uitgesproken hoogteverschil tussen de westelijke en oostelijke zijde van het terrein. Deze 'verhoging' loopt ook door naar het noorden, aan de overzijde van de Wallebeek, en ligt dwars op het beekdal. Dit lijkt eerder onnatuurlijk. Wellicht betreft het hier een ophoging (zie infra).

Figuur 6 Digitaal hoogtemodel van het ruimere gebied

Figuur 7 Digitaal hoogtemodel van het onderzoeksterrein

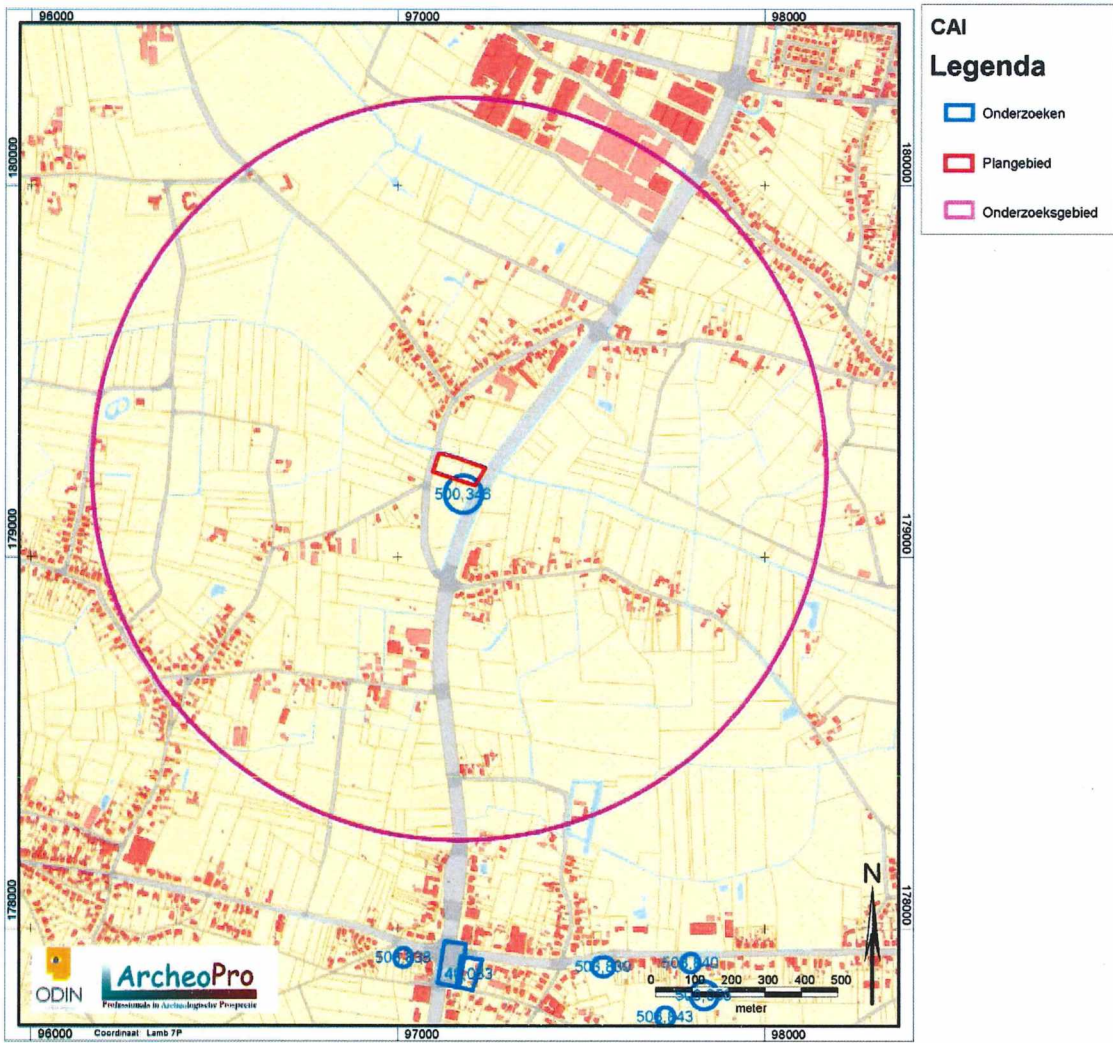
3 ARCHEOLOGISCHE EN HISTORISCHE CONTEXT

In de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) staat vindplaats 500.346 opgenomen als vermoedelijke locatie van een grafheuvel. Hiervan zou de omgrachting als enkelvoudige cirkelvormige *cropmark*¹ af te lezen zijn in het landschap. In de onmiddellijke nabijheid van het gebied zijn geen andere vindplaatsen gekend. Meer zuidwaarts, ter hoogte van het kruispunt van de N60 met de Ouwegemsesteenweg/Zingemse Steenweg zijn een aantal vindplaatsen gekend die uit de Metaaltijden en de Romeinse tijd dateren. Het betreft o.m. de vindplaats 't Peerdeken waar enkele Romeinse brandrestengraven en wat ijzertijd aardewerk is aangetroffen.

De straat Den Bos gaat terug op het oude tracé van de steenweg Gent-Oudenaarde, hier rechtgetrokken in 1968. Op de Ferrariskaart (Figuur 11) zien we nog de 18de eeuwse situatie, waarbij de steenweg een meer kronkelend verloop had en ten westen van het projectgebied lag. Ten noorden van het terrein wordt de Wallebeek getekend, met over de steenweg een brug. Het terrein is ingenomen door akkerland, terwijl hoogstammen de straat afzomen. Deze situatie (grondgebruik, lijnrelicten en aanwezigheid van een bomenrij) blijkt bijna onveranderd doorheen de tijd. In de 19de eeuw zien we de opdeling van één van de percelen en doorheen de tijd zijn de knotwilgen verdwenen.

¹ *Cropmarks* zijn verschillen in groei en/of kleur van de planten omwille van anomalieën in de ondergrond. Op die manier kunnen ze indirect wijzen op archeologische structuren.

Figuur 8 Vindplaatsen in de omgeving, opgenomen in de cai

Figuur 9 Uitsnede uit de Ferrariskaart (© gis-vlaanderen) waarop het projectgebied staat aangeduid.

Figuur 10 Lokalisering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (© gis-vlaanderen)

4 PROEFSLEUVENONDERZOEK

4.1 METHODIEK EN VERLOOP VAN HET ONDERZOEK

Het veldwerk met betrekking tot het proefsleuvenonderzoek vond plaats op 1 oktober, aansluitend werd het terrein terug hersteld. Het onderzoeksgebied omvat de noordelijke helft van de percelen 1A en 3B, met uitzondering van een smalle zone aansluitend en parallel verlopend met Den Bos. In deze zone waren reeds rioleringswerken uitgevoerd.

De inplanting van de sleuven werd bepaald in overleg met Onroerend Erfgoed en de opdrachtgever. Één sleuf werd dwars op het verloop van de beekvallei ingepland, parallel met de N60. Een dergelijk inplanting houdt rekening met de afwatering in de sleuven, alsook de registratie van de bodem waarvan we vermoeden dat deze naar de beekvallei toe complexer wordt. De overige sleuven werden - in functie van het latere grondverzet - oost-west georiënteerd.

Op die manier zijn vier sleuven (putten 1 tot en met 4) gegraven. Aansluitend aan put 2 werd één kijkvenster (put 5) gegraven. In deze zone werden namelijk twee kuilen aangetroffen (s4 en s5) en een oud grachttracé (s6). Doelstelling van dit kijkvenster was om na te gaan of deze sporen deel uitmaakten van een grotere cluster.

Figuur 11 Aanleg van een sleuf.

De aanlegdiepte van de sleuven varieert lichtjes. Het vlak werd grotendeels op een 35-tal cm onder maaiveld aangelegd. Naar de beekvallei toe was dit dieper omwille van de aanwezigheid van een B-horizont. Naar Den Bos toe nam de diepte eveneens toe omwille van de aanwezigheid van een aangevoerd pakket.

In principe werd enkel het hoogste mogelijk archeologisch vlak onderzocht.

Omwille van de locatie van het gebied aan de rand van een beekvallei zijn er mogelijk op een dieper niveau potentiële archeologische loopvlakken bewaard. Deze dienen echter met behulp van een landschappelijk booronderzoek gekarteerd te worden, wat in het kader van dit onderzoek niet voorzien was.

Er werd een profielput aangelegd, minimaal één per sleuf, ca. om de 50m. Deze profielput werd met de kraan verdiept tot ca. 0,75 à 1m onder het archeologisch vlak. Één wand werd opgeschoond, beschreven en gefotografeerd.

Een archeoloog stond in voor de begeleiding van de kraan, alsook het opschonen van het vlak en de profielen evenals het aankrassen van sporen en vondsten. Een tweede archeoloog volgde en registreerde deze zaken met behulp van standaard sleuvenfiches. Dergelijke fiches laten toe de sporen te schetsen op schaal 1:100. Beschrijvingen werden op een sporenlijst aangevuld. Vervolgens werden sporen en profielen gefotografeerd. Vondsten werden onmiddellijk in gripzakken opgeborgen, terwijl sporen werden aangeduid met een plastic fiche met vermeldingen van nummer. Deze werden aansluitend door een topograaf ingemeten met behulp van een gps/total station, met inbegrip van alle ingrepen.

Sleuven, profielen, vondsten en sporen zijn doorlopend genummerd.

Aansluitend aan het inmeten van de sporen is een selectie aan sporen gecoupeerd. Coupes zijn gezet met het oog op het vaststellen van het antropogene karakter van de sporen, alsook om dateerbaar materiaal te verzamelen. In sleuf 1/put 5 zijn sporen s4, s5, s6, s14 en s7 handmatig gecoupeerd.

De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt bijna 0,7 ha, waarvan 857m² werd onderzocht. Dit stemt overeen met 12,4% van het volledige onderzoeksterrein.

4.2 RESULTATEN

Algemene bodemopbouw

De profielopbouw varieert op het terrein. Dit is enerzijds te wijten aan de landschappelijke context: het terrein bevindt zich op de rand van een beekvallei. Daarnaast blijkt het terrein gedeeltelijk opgehoogd te zijn.

De bodemopbouw wordt geïllustreerd aan de hand van 3 typeprofielen.

Bodemprofiel ter hoogte van het beekalluvium (noordelijke zone, aan de hand van profiel 5 in put 4):

- (1) 000-025: donkerbruingrijs, sterk kleiig zand met weinig puin en hoog humusgehalte - Ap1 (ploeglaag)
- (2) 025-075: grijze klei, sterk ijzerhoudend met wortel- en rietresten - alluviale sedimenten
- (3) 070-100: ingesneden geul bestaande uit bovenaan sterk ijzerhoudende klei met fossiele botresten en onderaan licht grijs, licht silteus matig fijn zand met lokaal dunne horizontale kleilaagjes.
- (4) 075-...: zwarte, sterk organische klei

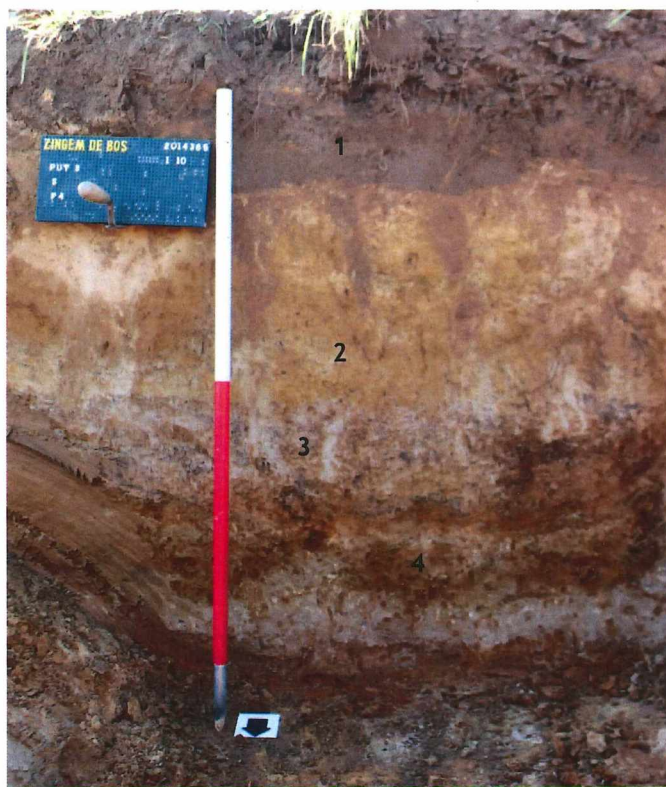

Figuur 12 Bodemprofiel P5 in put 4

Bodemprofiel op perceel 3b (oostzijde van het terrein, aan de hand van profiel 4 in put 3):

- (1) 000-025: bruingrijs, licht silteus zand - Ap1 (ploeglaag)
- (2) 025-070: geel, oranje gevlekt matig fijn zand - bovenaan plaatselijk restant van grijs gevlekte B-horizont bewaard (vooral mollengangen herinneren hieraan)
- (3) 070-083: lichtgrijs silt
- (4) 083-...: oranje en grijs gevlekt matig tot sterk silteuze klei, sterk ijzerhoudend en kalkrijk.

Figuur 13 profiel 4 ter hoogte van put 3

Profielopbouw in het westelijk gedeelte van het projectgebied (perceel A1, aan de hand van profiel 3 in put 2).

- (1) 000-030: donkergrijs, licht silteus zand - Ap1 (ploeglaag)
- (2) 030-060: bruingrijs gevlekt, licht silteus zand met weinig puin (o.m. baksteenfragmentjes) en houtskool - geroerd/aangevuld (O)
- (3) 060-070: bruingrijs, geel en lichtgrijs gevlekt, licht silteus zand - restant B-horizont
- (4) 070-...: oranje-geel, wit gevlekt, matig fijn zand, sterk ijzerhoudend

Figuur 14 Bodemprofiel P3 in put 2

Samenvattend stellen we vast dat alluviale sedimenten aanwezig zijn over het volledige terrein. Langs noordelijke zijde wordt dit uitgesproken geïllustreerd door o.m. de aanwezigheid van sterk organische klei, die een fase van stilstaand of zeer traag lopend water vertegenwoordigt, en de insnijding van een geultje waarin o.m. fossiel bot werd aangetroffen (wellicht van een runderachtige). Maar ook naar het zuiden toe bevindt zich onder de (licht) silteus zandige top laag matig fijne zanden, silt en klei die geïnterpreteerd zijn als alluviale sedimenten. De Wallebeek vertegenwoordigt een belangrijke zijbeek van de Schelde en is momenteel sterk gekanaliseerd. Maar het hoeft niet te verwonderen dat de oorspronkelijke beekvallei veel breder was. Dit wordt trouwens geïllustreerd aan de hand van het digitaal hoogtemodel waarop de paleobeekvallei zichtbaar is als een brede depressie.

Gezien de afdekking door alluviale sedimenten, is het goed mogelijk dat ook op een dieper niveau nog stabiele loopvlakken gesitueerd zijn. De aanwezigheid van afdekkende alluviale sedimenten enerzijds en anderzijds de positie op de rand van het beekdal vormt in principe een indicator voor potentieel aan prehistorische (m.n. steentijd) vindplaatsen. Binnen het kader van dit proefsleuvenonderzoek kon dit echter niet onderzocht worden. Hiervoor is een landschappelijk booronderzoek aangewezen.

Op perceel 1A blijkt een aangevuld pakket aanwezig. Dit pakket kent een zekere homogenisering en is sterk gebioturbeerd, wat mogelijk suggereert dat het er al enige tijd aanwezig is. Een datering kunnen we echter niet voorstellen. Er werden enkel kleine fragmentjes baksteen aangetroffen die niet geschikt waren voor datering.

In het algemeen blijkt slechts lokaal een restant van een B-horizont aanwezig.

Sporen

Langs de noordelijke zijde van het terrein, ter hoogte van put 1 en 4, zijn een reeks recente verstoringen aangetroffen. Ze zijn wellicht het gevolg van het aanvullen van het terrein in deze drassige, oorspronkelijk lager gelegen zone.

Centraal op het terrein situeert zich een noord-zuid gerichte brede gracht. Het betreft hier de perceelsgracht die oorspronkelijk de percelen A1 en B3 visueel scheidde en afwaterde in de Wallebeek. Deze gracht is nog duidelijk te zien als donkere strook op de luchtfoto. De vulling bleek bovenaan rijk aan moderne baksteen- en betonfragmenten. De demping ervan blijkt dus relatief recent. Deze gracht is reeds te zien op de Ferrariskaart en klimt met andere woorden minstens op tot de 18de eeuw. In sleuf 1 is een smallere gracht aangetroffen, s1, die parallel loopt en eveneens gedempt is met recent bouwpuin.

Figuur 15 Beeld op de brede noord-zuid gerichte perceelsgracht. Centraal bevindt zich een recent vullingspakket.

Ter hoogte van sleuf 1 en het aansluitend kijkvenster zijn een aantal oudere grachten aangetroffen. S7 is een lange gracht, min of meer oostwest georiënteerd, met een bruine, grijs en geel gevlekte vulling met een weinig houtskool. De aflijning is scherp. Deze gracht heeft een breedte van ca. 1,2m en diepte van 60cm onder het aangelegd vlak. In doorsnede heeft de gracht een komvormig profiel met aan één zijde een licht geknikte wand. Er werd geen archeologisch materiaal in aangetroffen.

Figuur 18 de gracht s7 in put 2

Figuur 16 Zicht op het kijkvenster (put 5)

Figuur 17 gracht s6 in doorsnede

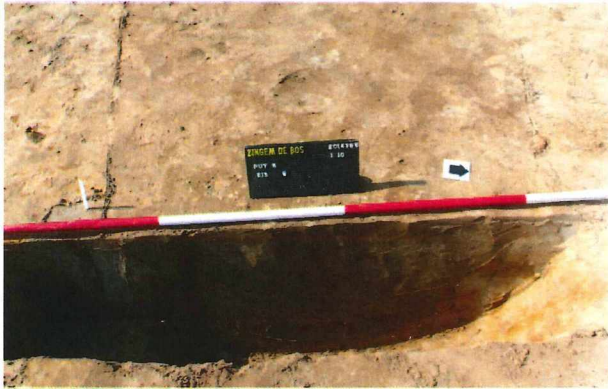
De gracht oversnijdt s6, een noordnoordwest/zuid- zuidoost gerichte gracht met grijze vulling waarin wat houtskool aanwezig is (Figuur 17). De begrenzing is eerder diffuus. In doorsnede toont het spoor een komvormig, geknikt profiel en gelaagde vulling.

In de onmiddellijke nabijheid bevinden zich enkele kuilen met gelijkaardige vulling en aflijning. Een grote kuil s14 heeft een diameter van 1,60m en diepte van 50cm vanaf het aangelegd vlak (Figuur 21). De kuil s4 is gevoelig kleiner en bleek ook zeer ondiep bewaard (Figuur 20). Sporen 5 en 15 werden eveneens gecoupeerd maar bleken natuurlijk te zijn. In sleuf 3 werd op dezelfde hoogte spoor s11 aangetroffen, eveneens met grijze vulling en diffuse aflijning en geïnterpreteerd als kuil.

In geen enkel spoor werd archeologisch materiaal aangetroffen.

Tot slot vermelden we een greppel, s9, die zich in sleuven 2 en 3 bevond (Figuur 19).

Figuur 21 Coupe op spoor s15

Figuur 20 coupe op spoor s14

Figuur 19 coupe op spoor s4

Figuur 22 spoor s9

4.3 WAARDERING

Binnen het projectgebied zijn een aantal grachten aangetroffen. Één brede gracht, s3-s13, gaat terug op de vroegere afwaterings- en perceelsgracht zoals deze ook op Ferraris te zien, alsook op de huidige luchtfoto's als *cropmark*. Deze perceelsgracht vormt ook de begrenzing van de ophoging die we op perceel A1 aantreffen: ten westen ervan is een pakket bruingrijs silteus zand opgevoerd, terwijl ten oosten van de gracht dit pakket niet werd aangetroffen. Deze ophoging is ook duidelijk te zien op het digitaal hoogtemodel (Figuur 6).

De perceelsgracht oversnijdt gracht s7 die oost-west loopt en niet overeenkomt met enige perceleringspatroon dat op de huidige of historische kaarten is te zien. Wel heeft deze dezelfde oriëntatie als de Beerstegemstraat, die ten westen van het terrein aansluit op Den Bos, en loopt de oriëntatie min of meer parallel met de dreef die op Ferraris is getekend ten zuiden van het gebied. Echter directe aanwijzingen omtrent de ouderdom zijn er niet.

Dat geldt eveneens voor de drie kuilen die in de nabijheid van deze gracht zijn aangetroffen: s4, s14 en s11. Ze hebben variabele afmetingen maar zijn sterk gelijkend wat vulling en aflijning betreft.

Wat de functie of oorsprong van deze kuilen betreft, tasten we in het duister. Ze lijken niet direct te maken te hebben met een bewoningscontext. Aanwijzingen voor de aanwezigheid van paalkuilen,

laat staan structuren, werden niet aangetroffen. Ook archeologisch materiaal ontbreekt volledig, zowel in de sporen als in de bodem.

Dit onderzoek was eveneens gericht op de evaluatie van de circulaire structuur die op basis van luchtfotografische detectie gedeeltelijk op het terrein gesitueerd was. In principe zouden sleuf 1 en sleuf 2 deze circulaire structuur moeten snijden. In beide sleuven zijn echter geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van een greppel of andere sporen of deze locatie aangetroffen. Het vlak werd gedurende het onderzoek meermaals gecontroleerd om uit te sluiten dat bv. sterk vervaagde sporen over het hoofd werden gezien, dit echter zonder resultaat.

4.4 ADVIES

Op basis van de hierboven beschreven resultaten raden we, ondanks de aanwezigheid van een beperkt aantal archeologische sporen, geen vervolgonderzoek aan. Hiervoor halen we volgende argumenten aan:

- Het betreft naast enkele grachten, een beperkt aantal kuilen
- Aanwijzingen omtrent de aanwezigheid van een bewoningscontext of rituele context ontbreken volledig
- Er zijn geen duidelijke indicaties voor de aanwezigheid van een (gebouw)structuren.
- Ondanks het feit dat de verwachte circulaire structuur op minimaal 2 plaatsen doorsneden zou zijn, werd geen enkele indicatie voor de aanwezigheid van ingegraven sporen aangetroffen.

Een vlakdekkend onderzoek zal daarom geen extra kenniswinst opleveren.

BESLUIT

Op het terrein te Ouwegem (Zingem), gelegen tussen Den Bos en de N60, wordt door Aquafin de aanleg van een waterzuiveringsstation gepland. Omwille van de mogelijke aanwezigheid van een grafheuvel en zijn landschappelijke ligging aan de rand van een beekvallei werd voorafgaandelijk een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd.

Dit vooronderzoek bestond enerzijds uit een bureauonderzoek waarbij landschappelijke, archeologische en historische data werden verzameld die relevant kunnen zijn voor het interpreteren en waarden van archeologische relictten. Anderzijds werd er een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Op basis van deze onderzoeksdaten is een waardering en advies met betrekking tot vrijgave geformuleerd.

Het onderzoek werd uitgevoerd onder leiding van Caroline Ryssaert (ODIN), bijgestaan door Yves Perdaen.

Vanuit het agentschap Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen volgde Nancy Lemay dit project op.

Contactpersoon bij de opdrachtgever was Rik Decraene (Aquafin). De graafwerkzaamheden werden uitgevoerd door de firma Lievens.

In totaal werd 12,4% van het terrein onderzocht.

De onderzoeksvragen kunnen als volgt worden beantwoord:

- **Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?**
De toplaag van het terrein bestaat grotendeels uit licht silteus zand, met uitzondering van de noordelijke zone die afgedekt is met alluviale klei. Slechts lokaal is nog een restant van de B-horizont aanwezig. Over het volledige terrein bestaat het onderliggende sediment uit een opeenvolging van alluviale afzettingen, gerelateerd met de holocene (?) opvulling van de Wallebeekvallei.
- **Zijn er tekenen van erosie?**
Alhoewel de slechte bewaring van de B-horizont er op wijst dat de oorspronkelijke bodemopbouw aan de top slecht bewaard is, lijkt dit niet het gevolg van natuurlijke erosie. Wat de gaafheid van de diepere alluviale sedimenten betreft, kunnen geen uitspraken gedaan worden.
- **Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.**
Binnen het projectgebied zijn een aantal grachten aangetroffen. Één brede gracht, s3-s13, gaat terug op de vroegere afwaterings- en perceelsgracht zoals deze ook op Ferraris te zien, alsook op de huidige luchtfoto's als cropmark. Deze perceelsgracht vormt ook de begrenzing van de ophoging die we op perceel A1 aantreffen: ten westen ervan is een pakket bruinrijks silteus zand opgevoerd, terwijl ten oosten van de gracht dit pakket niet werd aangetroffen. Deze ophoging is ook duidelijk te zien op het digitaal hoogtemodel (Figuur 6).
De perceelsgracht oversnijdt gracht s7 die oost-west loopt en niet overeenkomt met enige perceleringspatroon dat op de huidige of historische kaarten is te zien. Wel heeft deze dezelfde oriëntatie als de Beerstegemstraat, die ten westen van het terrein aansluit op Den Bos, en loopt de oriëntatie min of meer parallel met de dreef die op Ferraris is getekend ten zuiden van het gebied. Echter directe aanwijzingen omtrent de ouderdom zijn er niet.
Dat geldt eveneens voor de drie kuilen die in de nabijheid van deze gracht zijn aangetroffen: s4, s14 en s11. Ze hebben variabele afmetingen maar zijn sterk gelijkend wat vulling en aflijning betreft.

Wat de functie of oorsprong van deze kuilen betreft, tasten we in het duister. Ze lijken niet direct te maken te hebben met een bewoningscontext. Aanwijzingen voor de aanwezigheid van paalkuilen, laat staan structuren, werden niet aangetroffen. Ook archeologisch materiaal ontbreekt volledig, zowel in de sporen als in de bodem.

- **Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?**
Er zijn zowel natuurlijke als antropogene sporen aangetroffen.
- **Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?**
De bewaringstoestand van de sporen is relatief goed. Ze zijn over het algemeen voldoende diep bewaard en goed zichtbaar.
- **Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?**
Er zijn geen structuren aangetroffen.
- **Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?**
Omwille van de afwezigheid van archeologisch materiaal kunnen hierover weinig uitspraken gedaan worden. Op basis van oversnijdingen en verschillen in vulling kunnen we evenwel een relatieve chronologie voorstellen waarbij de gracht s6, mogelijk samen met de kuilen s4, s14 en s11 (op basis van gelijkaardige vulling en aflijning), de oudste fase vertegenwoordigen. Een tweede fase wordt vertegenwoordigd door de gracht s15. De brede gracht s3-s13 vertegenwoordigt de jongste fase die opklimt tot minstens de 18de eeuw en recentelijk werd gedempt.
- **Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?**
Er zijn geen aanwijzingen voor een bewonings- of rituele context. We vermoeden dat de sporen gerelateerd zijn aan het gebruik van het gebied als akkerland.
- **Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettings, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?**
Neen, de aangetroffen sporen kunnen niet gelinkt worden aan een erf of nederzetting.
- **Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten?**
Neen, er zijn geen grafresten, noch de aanwezigheid van een circulaire structuur aangetroffen.
- **Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?**
De waarde is zeer beperkt: ze wijst op het gebruik van het terrein als akkerland, wat mogelijk al ver terug gaat in de tijd. Omwille van de afwezigheid van dateerbaar materiaal kan enkel een relatieve chronologie opgesteld worden.
- **Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?**
De aangetroffen vindplaats heeft een beperkte waarde. De geplande ontwikkeling zal de vernietiging ervan tot gevolg hebben, maar gezien deze beperkte waarde zal er weinig kenniswinst verloren gaan.
Wat de impact van de ontwikkeling is op mogelijke diepere niveaus kan niet ingeschat worden aangezien dit niet de doelstelling van dit onderzoek vormde.

- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:

Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?

Niet van toepassing

Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?

Niet van toepassing

- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?

Er wordt geen vervolgonderzoek geadviseerd.

- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

Niet van toepassing

BIBLIOGRAFIE

Literatuur

BOURGEOIS J., MEGANCK M., SEMEY J. & VERLAECKT K., 1999. Cirkels in het land. Een inventaris van cirkelvormige structuren in de provincies Oost- en West-Vlaanderen. III, Gent, Arch.I.V. vzw (= Archeologische inventaris Vlaanderen. Buitengewone reeks, nr. 7).

VERMEULEN F., 1992. Tussen Leie en Schelde. Archeologische inventaris en studie van de Romeinse bewoning in het zuiden van de Vlaamse Zandstreek

Prof. Em. Dr. De Moor G. met medewerking van Van De Velde D. en Meert L., 1997. Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart - kaartblad 21, Tielt. Vlaamse overheid, dienst Natuurlijke Rijkdommen, 97p.

Internetbronnen

Agentschap voor Geografische Informatie 2013

Agentschap voor Geografische Informatie, "Bodemkaart", in: AGIV (online), 2013.
<http://geovlaanderen.agiv.be/geovlaanderen/bodemkaart> (2013).

CAI 2013

Centrale Archeologische Inventaris, in: CAI (online), 2013.

<http://cai.erfgoed.net/cai/index.php> (2011).

Koninklijke Bibliotheek van België 2013

Koninklijke Bibliotheek van België, "Kabinetskaart van de Oostenrijke Nederlanden", in: Koninklijke Bibliotheek van België (online), 2013,
http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerrarisCarte_nl.html (2013).

BIJLAGEN

1 OVERZICHTSKAART SLEUVEN

97100

97150

97200

179250

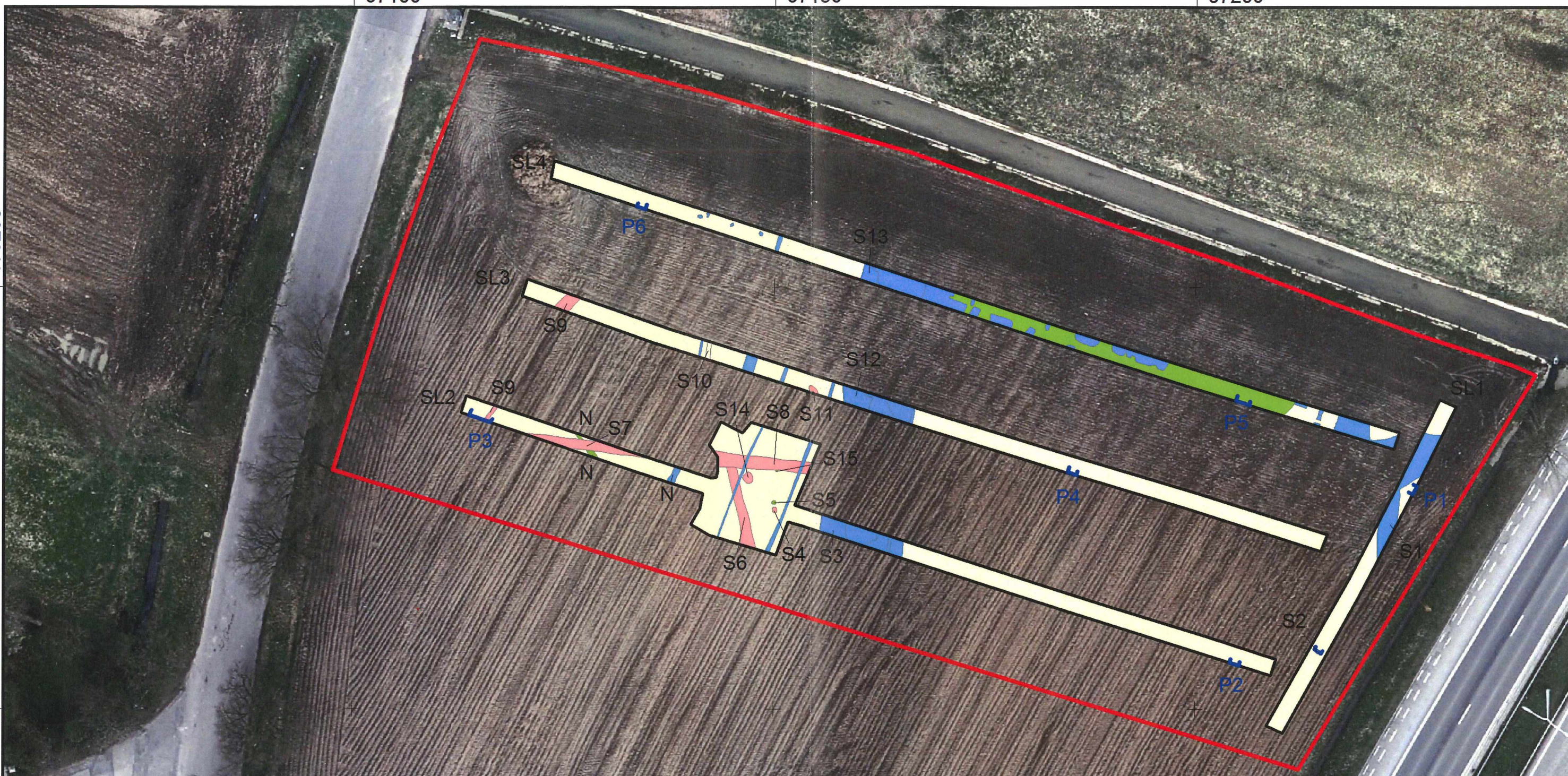
179250

179200

179200

179150

179150

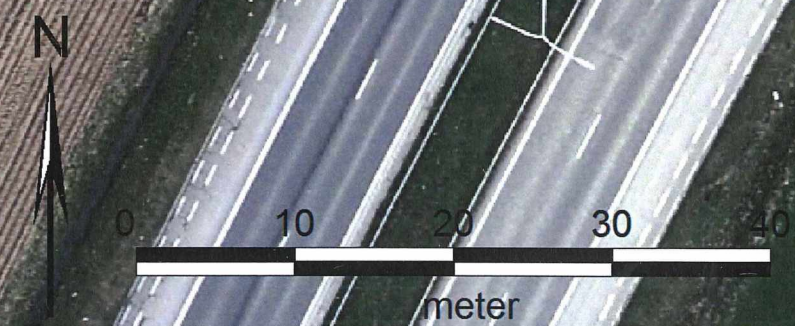

**Archeologisch proefsleuvenonderzoek
Zingem, Den Bos**

Projectcode: 2014-365
 Opdrachtgever: Aquafin
 Uitvoering: ODIN
 Projectleider: Caroline Ryssaert
 Datum: 1/10/2014

Legenda

- Spoor**
- Proefsleuf
 - Archeologisch spoor
 - Natuurlijk spoor
 - Verstoring
 - Profiel

Coördinaten: Lamb 7P

97100

97150

97200

2 SPORENLIJST

project: zingem, Den Bos

projectcode

2014-365

Spoor nummer	sleuf	Vlak	Aard	kleur	Textuur	bevat:	aflijning	Vorm	archeo en vondstnr	Opmerkingen
1	1		gracht	dgr, br gevl	Zs3	HK1, BST2	scherp	parallel		
2	1		natuurlijk	gr, gr-or gevl	Zs3		diffuus	ovaal		gecoupeerd: natuurlijk
3	2		gracht	dbr, dgr gevl	Zs3	P3	scherp	parallel		recent opgevuld
4	4		kuil	gr-ge gevl	Zs2	HK1	matig diffuus	afgerond rechthoekig		coupe: ondiepe kuil
5	5		kuil of natuurlijk	gr-ge gevl	Zs2	HK1	diffuus	rond		coupe
6	5		gracht	gr-lgr gevl	Zs2	HK1	matig diffuus	parallel		coupe
7	5		gracht	br-gr en ge gevl	Zs2	HK1	scherp	parallel		
8	5		greppel	gr-lgr gevl	Zs2	HK1	matig diffuus	parallel		coupe
9	5		greppel	gr-lgr gevl	Zs2	HK1	matig diffuus	parallel		
10	5		greppel	gr-lgr gevl	Zs2		scherp	parallel		
11	3		kuil	gr-lgr gevl	Zs2	HK1	matig diffuus	ovaal		
12	3		gracht	dbr, dgr gevl	Zs2		scherp	parallel		idem S3
13	4		gracht	dbr, dgr gevl	Zs2		scherp	parallel		idem S3-S12
14	5		kuil	gr, lgr gevl	Zs2		matig diffuus	ovaal		coupe: diepe kuil
15	5		natuurlijk	lgr	Zs2		matig diffuus	ovaal		oversneden door S8 - coupe: natuurlijk

